

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано доцільність вступу України з Європейський союз. Розглянуто переваги та недоліки вступу до Європейського союзу, а також перспективи співробітництва з Європейським союзом.

Ключові слова: Україна, Європейський союз.

Abstract

The expediency of Ukraine's accession to the European Union was analyzed. The advantages and disadvantages of joining the European Union are considered, as well as the prospects of cooperation with the European Union.

Keywords: Ukraine, European union.

Вступ

Європейська інтеграція — складний та суперечливий соціально-економічний процес налагодження тісного співробітництва європейських держав. Є одним із проявів провідної тенденції сучасного історичного розвитку — посилення всебічної взаємозалежності держав, передусім в економічній сфері, та подальшого зближення цивілізаційно споріднених (див. Цивілізація) національних спільнот [1]. Для цього потрібна насамперед політична воля – і явно недостатньо лише законодавчих положень, де б їх не було записано.

Переговори про Угоду про асоціацію з Євросоюзом (ЄС) були фактично заморожені при нібито прозахідних Ющенкові та Тимошенку в 2007-2009 роках[2]. Зате їх було поновлено і відносно швидко завершено при проросійському Януковичі. Але, зрештою, підписати угоду в листопаді 2013-го його не змусив навіть законодавчо зафіксований курс України на європейську інтеграцію.

У будь-якому разі, гіпотетичний вступ до ЄС забере багато часу - а теперішній світ і обставини швидко змінюються.

Скажімо, навіть без євроскептиків при владі за 10-20 років може виявитися, що Україні з тих чи інших причин не вигідно вступати в ЄС - як от Норвегії чи Швейцарії. Або Євросоюз трансформуються з часом у щось не таке привабливе чи конче необхідне для нас: скажімо, розвалиться Росія, й безпекова ситуація радикально зміниться. Або Україна вступить таки в ЄС.

Результати дослідження

Європейський Союз в тому вигляді як він існує зараз, постав в лютому 1992 року після підписання так званого "Маастрихтського Трактату" (або ж Трактату про Європейський Союз).

На той час членами Європейської спільноти було вже 12 країн. Він включав в себе спільний внутрішній ринок, спільну торговельну, аграрну, транспортну політики й координацію в атомній енергетиці, координацію економічної та соціальної політики, спільну закордонну політику й політику безпеки, координацію в сфері правосуддя і внутрішніх справ, договір про Шенгенську зону, а також спільні органи влади.

Європейська політика щодо України базується на Європейській Політиці Сусідства і спільних угодах про співпрацю. Угоду про Партнерство та Співробітництво (УПС) з ЄС Україна уклала ще в 1994 році (набула чинності у 1998 році). Вона була розрахована на 10 років і не передбачала можливості вступу до ЄС, але відкривала можливість створення зони вільної торгівлі з ЄС.

Після припинення дії УПС у 2008 році обидві сторони продовжили співпрацю виключно в рамках політики сусідства, а нова угода готується саме зараз. Це має бути угода про асоційоване членство. Чи міститиме вона чітку декларацію щодо нашої перспективи входження в політичний союз – не відомо. Влада про це нічого не хоче говорити.

Натомість всю увагу переадресовує на тему зони вільної торгівлі з ЄС. Це також добре. Для бізнесу. Але не для звичайного громадянина. Для звичайного українця економічна інтеграція була б вигідною при умові повного входження України у внутрішній ринок ЄС, що передбачало б не тільки вільний рух товарів, але також вільний рух капіталів, послуг і людей.

Однак, українські власті ніколи не були настільки амбітними. А на цю владу тим більше марно сподіватись. Єдине, на що слід сподіватись – це на те, що українська сторона (при нашій активній

підтримці) таки доможеться декларації про перспективу членства в ЄС. Ми на це маємо право, адже в статті 49 основоположного Трактату про Європейський Союз зазначено, що "кожна європейська держава, яка шанує принципи, визначені у статті 6 абзац 1, може клопотати про членство в Євросоюзі [3].

На прикладі Польщі можна зрозуміти, як далеко країна може посунутись в розвитку, налагодивши ефективну співпрацю з ЄС [4].

Тільки після року в ЄС у Польщі був найвищий ріст ВВП, динамічний ріст експорту (пов'язаний, перш за все, з продажем продуктів сільськогосподарського виробництва), зміцнення довіри закордонних інвесторів, що супроводжувалось значним притоком інвестицій (за даними Нацбанку Польщі, інвестиції зросли приблизно на 50% і склали понад 6 мільярдів доларів США).

За 2005 рік до Польщі тільки з бюджету ЄС надійшло близько 5 мільярдів євро допомоги. А це й розвиток інфраструктури, і енергоощадність, і екологія, і вирівнювання регіонів, і якість послуг. А найголовніше, що така динаміка продовжується до сьогодні.

Що ж до принципової аргументації на користь ЄС, то, як на мене, для нас близькою може бути та, яку використовував польський уряд, переконуючи своїх громадян напередодні референдуму за вступ до ЄС.

До позитивних наслідків вступу України в ЄС можна віднести такі вигоди:

1) політичні вигоди: - участь в Європейській колективній безпеці та гарантування, за її допомогою, територіальної недоторканості України;

2) економічні вигоди: - макроекономічна стабільність, нові ринки збуту для українських товарів та додаткові інвестиції, в українську економіку, надання субсидій деградуєму сільському господарству, зменшення митних тарифів та отримання позитивного сальдо торговельного балансу;

3) соціальні вигоди: – ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, відкриття кордонів для вільного пересування населення та розширення можливостей для освіти, роботи й відпочинку, забезпечення високого рівня життя населення;

4) культурні (ідеологічні) вигоди: - широкий доступ до інформаційного потенціалу ЄС. А також слід відзначити наступні переваги вступу України до ЄС:

- політичні переваги: стабільність політичної системи та адаптація національного законодавства із законодавством ЄС, реформування недієздатного національного судочинства;

- економічні переваги: забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу, впровадження стандартів ЄС у виробництві, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств;

- соціальні переваги: формування середнього класу, реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо;

- ідеологічні переваги: поширення української культури в країнах ЄС.

До негативних наслідків вступу України в ЄС можна назвати такі загрози:

- політичні загрози: небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом;

- економічні загрози: можливе переміщення до України шкідливих виробництв;

- соціальні загрози: поглиблення демографічного спаду, проблема незаконної міграції та відтоку кадрів;

- культурні (ідеологічні) загрози: Падіння духовності;

Зі сказаного вище, можна зробити висновок, що управління політичною, економічною, соціальною та ідеологічною сферами суспільства в ЄС, в цілому, відповідають загально визнаним демократичним, правовим і науково-теоретичним критеріям, цілі як ЄС, так й України, переважно знаходяться в одній площині та взаємодоповнюються, отже Україні є вигідним приєднання до ЄС.

Проте, як будь-яке об'єктивне явище, євроінтеграція має як плюси, так і мінуси, пов'язані, мабуть, з процесом становлення структури ЄС і стратегії розвитку. У зв'язку з цим, Україні під час вступу до ЄС, слід акцентувати увагу на використанні саме позитивних моментів євроінтеграції з одночасним виробленням стратегії та лінії поведінки по запобіганню перекидання на територію України зазначених вище загроз і небезпек.

В умовах нинішньої зовнішньополітичної ситуації мета України – передусім економічне співробітництво з Європейським Союзом, яке необхідно ефективно та швидко розвивати. У зв'язку з цим ефективними й результативними стали відносини України з Європейською асоціацією вільної торгівлі [5].

Після початку розширення Європейського Союзу на схід та внаслідок активної участі в ньому всіх без винятку західних сусідів України опинитися поза цим процесом означитиме самоусунення від

загальноєвропейських процесів і небезпеку ізоляції. В такому разі ціна “не інтеграції” може виявитися набагато вищою від ціни інтеграції.

Розширення ЄС ставить перед Україною великі завдання. Одне з них – прискорення конституційної реформи, економічних перетворень в цілому та реструктуризації виробництва зокрема, адже можливість скористатися перевагами вступу в ЄС багато в чому визначається рівнем демократизації політичної системи та динамікою розвитку української економіки, її здатністю швидко адаптуватися до змін на міжнародних ринках. Крім того, необхідно досягати зміцнення внутрішньої конкурентоспроможності національної економіки з орієнтацією на поступове досягнення європейських соціально-економічних параметрів розвитку та створення зони вільної торгівлі Україна – ЄС на основі асиметричного відкриття ринків на користь України.

Що стосується внутрішніх перетворень, то Україна має здійснити низку невідкладних фундаментальних системних трансформацій, в основі яких була б покладена українська національна ідея, а саме :

1) в економічній сфері: - реалізувати стратегію випереджувального розвитку, яка має забезпечити щорічні темпи зростання ВВП в Україні на рівні не нижче 6-7 % (в 1,5-2 рази вищі, ніж загалом у країнах ЄС), істотне подолання на цій основі розриву в обсягах ВВП на одну особу між Україною та державами-членами ЄС;

- опанувати інноваційну модель структурної перебудови та зростання, реалізація якої має забезпечити суттєве підвищення конкурентоспроможності української економіки, утвердження України як високотехнологічної держави;

- створити оптимальну й самодостатню з точки зору національних інтересів структури економіки України, здатної стабільно функціонувати у випадку появи регресивних явищ в розвитку ЄС;

- зберегти високотехнологічні перспективи галузей військово-промислового комплексу, передусім космічної галузі;

2) в соціальній сфері: - забезпечити цілеспрямовані передумови для скорочення розриву в рівні та якості життєвих стандартів з країнами ЄС, утвердження середнього класу – основи політичної стабільності та демократизації суспільства, утвердження при владі “еліти знань”, що прийде на зміну “еліти багатства”, формування соціальної структури, де суспільні відносини відчуження та експлуатації трансформувались б у відносини, що ґрунтуються на Христовій любові й позбавлені антагоністичних ознак, значне обмеження загрозової диференціації доходів населення та подолання бідності;

- сформувати надійний для національної безпеки правовий кодекс у сфері міграції та набуття громадянства України;

- в контексті розвитку освіти та науки в Україні забезпечити диференційований підхід до сприйняття основних позицій Болонської системи освіти, уникаючи приватизації освітнього процесу та зниження його творчого потенціалу;

- активізувати роботу у вирішенні демографічної проблеми, щоб приєднання до ЄС не спричинило резонансний землетрус, який зруйнує українську націю;

- створити та реалізовувати дієву програму розвитку здорової та повноцінної сім'ї;

3) в політичній сфері: - активно брати участь у формуванні стратегії подальшого розвитку ЄС не з позиції молодшого брата, а в статусі рівноправного партнера, наполегливо використовуючи як демократично-ліберальні, так і імперативно-зобов'язальні принципи, з метою захисту національних та загальноєвропейських інтересів;

- вивчати можливість проведення узгодженої з РФ митної політики, як важливої умови формування зони вільної торгівлі між двома країнами, набуття Україною асоційованого членства у межах, що дозволяють продовжувати євроінтеграційний курс;

- продовжувати курс на формування альтернативного російському українського геополітичного та економічного гравітаційного центру на пострадянському просторі з метою забезпечення взаємодії країн, що перебувають на перехідному етапі розвитку.

Висновки

Підсумовуючи вище сказане, варто зазначити, що розвиток відносин між Україною та Європейським Союзом пройшов декілька етапів. Враховуючи той факт, що Україна має важливе економічне та політичне значення для розвитку Європейського континенту, ЄС з самого початку взяв курс на встановлення прагматичних відносин з Україною, які передбачали поступове розширення та поглиблення взаємодії з одночасним втіленням Україною необхідних інституціональних, економічних,

та правових реформ, які б наблизили її до відповідних стандартів ЄС. Наразі, між Україною та ЄС була укладена Угода про асоціацію, яка передбачає економічну інтеграцію України до єдиного внутрішнього ринку ЄС та політичну асоціацію. Причому, виходячи із тексту угоди, можна побачити, що хоча вона прямо не вказує на можливість політичної інтеграції України до ЄС, тим не менш, непрямим чином обумовлює таку можливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буторіна О. В. Європейська інтеграція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mgimo.ru/files2/y12_2013/244236/european_integration.pdf
2. Анатолій Марциновський ЄС та НАТО в Конституції: навіщо Україні особливий шлях до членства? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/07/3/7083875/>
3. Європейський союз Офіційний журнал Європейських Співтовариств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20061122040007/http://europa.eu/eur-lex/en/treaties/dat/EU_consol.pdf
4. Шуба Т.П., Луняка В.А., Сашкова А.О., Шлях економічного розвитку Польщі до та після вступу до Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/25.pdf
5. Пашко П. В., Бережнюк І. Г., Крисоватий А. І., Мазаракі А. А., Ченцов В. В., Войцещук А. Д. Митна справа в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20190302204824/http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/456/1/414_IR.pdf

Притула Андрій Вікторович – студент групи 2БС-17б, факультет інформаційних технологій та комп’ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: andrik.pritula@gmail.com.

Науковий керівник: Корнієнко Валерій Олександрович – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук.

Prytula Andrii Victorivich – student of the group 2BS-17b, faculty of information technologies and computer engineering, Vinnytsia Technical University, Vinnytsia, e-mail: andrik.pritula@gmail.com.

Scientific supervisor: Valeriy Aleksandrovich Kornienko – candidate of historical sciences, doctor of political sciences, professor, head of the department of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences.